

Библиотека „Календар”

книга 130

Издавач се захваљује
Граду Новом Саду – Градској управи за културу
на финансијској подршци за објављивање ове књиге.

Copyright © 2024 Славко Гордић

Copyright © 2024 за Србију, АГОРА

Ова публикација се у целини или у деловима не сме умножавати, прештамповати или преносити у било којој форми или било којим средством без дозволе аутора или издавача, нити може бити на било који други начин или било којим другим средствима дистрибуирана или умножавана без одобрења издавача. Сва права за објављивање ове књиге задржавају аутор и издавач по одредбама закона о ауторским правима.

Ставови аутора изнети у књизи не изражавају ставове
органа који је доделио средства за суфинансирање.

СЛАВКО ГОРДИЋ

СТО ДАНА

Шта чини наше дане? Шта сами чинимо, шта нам други чине, у ужем и ширем окружју? Шта покреће нашу свест, дама-ре и осећања? Чиме тело, дух и душа узвраћају на позиве и дозиве светиа? Колико закономерности, а колико хаоса, има у садржајима, дојама и ритмовима оној у чему и чиме живимо? Шта би „теолошки” пресек нашеј века, или једној комада време-на, открио о нама? Јесмо ли спремишће, ћука дейонија случај-ности, ћа и ћричарија, или су се у нама слејли и слежу наноси и ћрајови судбинској некој здивања? Ојштије или само нашеј? Доиста судбинској или нашом вољом усмераваој? И колико је у изабраном зајраво задајој, а у задајом нашеј, нейоновљивој и неупоредивој? И да ли нас оно наше – свеједно да ли дирано ср-цем или вољом – у једном часу неминовно изневерава? И колико смо, ојуд, ми – ми, или ћек шаролико и нејредвидљиво зди-ћије?

Ако и поверујемо да знамо ко смо и какви смо, макар у рав-ни појавној, и шта се ћо с нама доћаћа поод звездама и међу људима, како у моћном (раз)откривању наше истине превла-дајти ојћоре раздора и зајреке језика – раздора којј, са хиљаду разлоја, не дојушта да се све каже, и језика којј, околишан, ве-роломан, ћа и неминовно лажан, и у најчистијем нашем оћледа-лу пре нашеј обличја поведочује своју моћ и немоћ, услужну и самовољну ћрироду?

Када би овај ојшти стодневној самојреслишавања и само-ислећивања, махом окренућ ћзв. свакодневици, помоћоа нејо-вом акћеру у поћрази за одговорима на десетак порњих ћићања, можда би од те помоћи и неко други и ћрећи – у ћра-майћким и иним лицима – моћоа имаћти неке вајде.

Понедељак, 29. фебруар 2016.

Како су прошла ова два месеца?

Дивно затишје, дане без обавеза, покварио грип између новогодишњих празника и Божића. Снашао те и пре десетак дана, с невероватном дрхтавицом, али си га, током једног дана и једне ноћи, сузбио фервексом.

Упркос назебу и обавезама, трчиш безмало свакодневно и напабирчиш пет-шест километара пешачећи до посла и с посла или у вечерњој шетњи.

У први мах се чинило да је неповратно минуло време грдне презаузетости, а онда почела олуја која још траје: Матица српска, Издавачки центар Матице српске, Доситејева задужбина, Национални просветни савет, Вуков сабор, Бачка Паланка, овдашња Градска библиотека, Гајдобра, „Академска књига”, напokon и једна дисертација о Михизу која те чека на факултету.

Морао у Београд на три седнице Националног просветног савета и два програма Задужбине „Доситеј Обрадовић”. За који дан, у среду, треба тамо доћи на седницу Програмског савета Вуковог сабора, а већ петнаестог марта на четврту седницу поменутог Националног просветног савета. Издржао и два састанка Управног одбора Библиотеке Матице српске, а данас те чека Управни одбор Матице српске.

Често ти је на уму стиховани предлог Мајаковског (из 1922) за заседање „относително искоренения всех заседаний”, као и неколико деценија новија досетка чешког дисидента Лудвика Вецулика о шуми толико лепој – за разлику од конференције.

Што је најгоре, човек се инфицира и прерано зажари неком темом, па му онда нико други није крив што за боље

побуде понестане времена и снаге. С таквим, будаластим заносом си се припремао за скупове у Националном просветном савету, где си једном говорио о стандардима квалитета уџбеника а други пут о тзв. босанском језику, у Доситејевој задужбини, где си (на свој непромишљени предлог) организовао округли сто и председавао тој расправи (на тамошњем Филозофском факултету, с темом „Смисао и задаци верске наставе и грађанског васпитања”, када се морало срочити позивно писмо и написати петнаестоминутно уводно слово), у бачкопаланачкој библиотеци, где си четрдесетак минута из главе говорио о едицији „Десет векова српске књижевности”, најпосле и у Градској библиотеци Новог Сада, где си – као нестручњак – поздравио пригодном речју две књиге једне бивше ученице из далеких шидских дана. Стигао, и морао стићи, и у Гајдобру, на сахрану драгог ти рођака Гојка Медана. И ту те запало да говориш.

Јуче листао и сад листаш тзв. материјале за данашњи Управни одбор Матице српске, смишљајући – опет с неким нечистим заносом – некакве примедбе и предлоге, рачунајући на нехај и отпоре. У свему, однекуд, налик на мале, наивне ентузијасте – Набоковљевог професора Пнина и Кашаниновог Пају Милића (из приче „Мрав”).

Ништа ниси учинио за своју *Осмајрачницу!* Директорка „Академске књиге” ти је склона, али ти ниси вичан лову на спонзоре или пренумеранте. Гадиш се!

У поменутој књизи-рукопису је и подужи оглед о приповеткама Мира Вуксановића. Исти текст је ових дана објављен у зборнику посвећеном његовом раду и излази, за који дан, и у црногорском часопису „Октоих”. Наравно, на оба места са штампарским грешкама. Ништа од човека не може направити будалу као штампарске грешке. За самоубиство човек може имати сто разлога, од којих овај није последњи. Негде Винавер помиње двојицу француских писаца из седамнаестог века који су се убили због штампарских грешака.

У фамилији, хвала Богу, све мање или више добро и здраво.

У ширем родбинско-пријатељском кругу, пак, недаћа на претек. Кум Илија Марковић, женин зет Мијо Пјанић и још понеко у тешком, можда и безизлазном стању. Ту је, наравно, и грижа савести због одлагања посете и ретког телефонирања.

Без значајних читалачких и икаквих списатељских учинака. Прочитао, ипак, и исподвлачио, више од триста страна *Ойшачника* руског светитеља Игњатија Брјанчанинова. И његов имењак Лојола – из „инославља” – био ти преокупација. Ваљда први пут у веку, осећаш понекад потребу да се исповедиш.

Од хитнијих предстојећих послова помињеш сад само белешку (за април) о Вељку Петровићу (*Српски биографски речник*) и осврт (за мај) на поезију Тање Крагујевић. Скуп ће јој, ваљда, организовати и зборник припремити Задужбина „Десанка Максимовић”.

Објављен ти у јануарско-фебруарском *Летопису* краћи оглед „Светилишта Миодрга Павловића”.

Понекад помишљаш како би ваљало подвући црту, затворити дућан јавних послова, сабрати се – или у ћутању, или, нека ти Бог опрости ову лакомисленост, у раду на каквом озбиљнијем штиву, попут *Руда*, рецимо.

Ушорак, 1. март 2016.

Замор и гађење после јучерашње седнице. Можда си и сам крив: после вишедеценијског искуства у нашем јавном животу – и политичком, и оном у тзв. духовној сфери – ти се опет чудиш и срдиш пред призором нескривеног личног и групног егоизма, огољене амбициозности, недораслости задацима, мање или више ружног и чудовишног подешавања истине, игнорисања или изокретања критичких примедба, тврдокорног истрајавања у себичним и самодопадним

„активностима” које се маскирају тобожњим вишим интересом, и тако даље, и све лепше. Што је најгоре, као да се безмало више нико и не труди да прикрије или у какав прихватљив облик и смисао „преруши” своју манипулативну, отимачку и насилничку побуду.

Ниси, наравно, ни овај пут нашао праве речи.

Шта, у овом дану, још да забележиш од оног што те заокупља у последње време?

Ако су немоћни, људи у поодмаклим годинама бивају предмет гађења. Ако су витални духом и телом, изазивају нетрпељивост – јер, како би рекао Молијеров јунак, пристојни очеви умиру на време. При свему, на жалост, већину старих не мимоилазе комична и гротескна искушења брбљивости, паметовања и уверености да их је дуг век трајања – чак и кад нису богзна шта урадили, проживели, промислили или прочитали – учинио мудрим, важним, заслужним!

Твој је, пак, проблем у неспособности тзв. сазревања. Увек исти, у манама и врлинама, у склоностима и одбојностима. Живот те ничем није научио и ни у чем променио. Ниси ни паметнији, ни човечнији, ни окретнији. Заноси су ти исти, махом будалести. А наиван и невешт толико да се – за разлику од огромне већине исписника – не умеш ни сад одбранили ни од једног од толиких видова *морања* која су ти обележила живот. А најпосле, чега се посебно стидиш, био си и остао незахвалан и некоректан управо према онима, тако малобројним, који су те одмењивали и штитили.

Среда, 2. март 2016.

Лаж је најпре начин, а потом сама природа? У једном недавном сну открила ти се сопствена бескарактерност јасније и одсудније него икад на јави? У две забрањене а истовремене сентиментално-еротске везе глумио си исту меру заноса и привржености, откривајући – и пре буђења – страшну истину своје некарактерности?

Четвртак, 3. март 2016.

Често себи, а понекад и другом, помињеш осам својих живота. Рачунаш од своје двадесет пете. Ево колико су ти они, приближно, узели времена и енергије: породични десет, мангупски пет, спортско-рекреативни пет, списатељски десет, културњачки пет, образовни десет, научни пет, политички двадесет. У процентима. Остатак је спавање и сањање.

Умро Мијо Пјанић, потомак Милоша Пјанића, Андрићевог друга у ђачким демонстрацијама (1912). Синоћ посетили фамилију. Данас идете у Гајдобру, на сахрану. Стога изостајеш са састанка Одбора за кандидатуру Новог Сада за европску престоницу културе. Сутра ћеш, ако Бог да, у Матицу српску и „Академску књигу”.

Петак, 4. март 2016.

Нагорак укус у устима и души после повратка из Матице и „Академске књиге”. На првој адреси интриге, на другој беспарица. Дошло ти да дигнеш руке од *Осматрачнице*. А при свему, обавезе се умножавају. Махом тричаве по значају, али довољно неугодне да и сад и унапред запоседну и загаде расположење и расположиво време.

Субота, 5. март 2016.

Не знамо о чему мислимо и шта осећамо: највећи део нашег времена је у знаку такве збрке.

Копка те ова помисао. Па, листајући недавну лектуру, застајеш над реченицом Александера Лернета Холение у роману *Марс у овну*: „Чинило му се да мисли на стотину ствари, али није знао шта је то на шта мисли.”